

Et postkort mere at leve på

Efter tolv års forberedelse trådte nye EU-regler for burhøns i kraft 1. januar. Men 750 kvadratcentimeter per høne giver stadig et kummerligt liv, mener Dyrenes Beskyttelse.

Bok, bok, bokrrrrr, skrääåårk, skrääåårk! Som 36.000 gamle, klagende damer samlet under ét tag udtrykker den fynske hønsesbesætning sin nervositet over at få besøg i stalden. De bevæger hovederne i ryk, lader de små øjne stirre i skiftende retninger og basker med de kridhvide vinger. I det omfang, pladsen tillader det.

For her på Aalundgaard i det småbakkede landskab mellem Assens og Odense lever hver høne sammen med ni bofæller i bure på 0,75 kvadratmeter eller 750 kvadratcentimeter per høne.

Men dyrene af typen hvid lohmann har bedre forhold end deres forfædre. Fra årsskiftet trådte nye EU-regler for burhøns nemlig i kraft.

Eller nye og nye ... de blev vedtaget i 1999 efter lange tovtrækkerier med de europæiske landmænd, som kunne se frem til udgifter i millionklassen for at leve op til de skrappere krav. Derfor fik de tolv år til at vænne sig til tanken og spare sammen til nye bure.

Da ægproducent Helge Strandgaard Hansen i sin tid fik at vide, at hvert af hans dyr skulle have 150 kvadratcentimeter mere plads og 15 centimeter sidepind samt adgang til redekasse, strøelse og en slibesten til klørerne, besluttede han sig for at droppe det hele.

»Det ville simpelthen blive for dyrt, så jeg prøvede at sælge gården og holde helt op i branchen. Men markedet er jo bundfrossent, så der var ikke en kat, der ville købe den«, fortæller han.

Derfor står den skæggede fjerkræavler nu som 62-årig iført grønne gummistøvler i sin stald med spritnye hønsébure for fem millioner kroner. Men så har æglæggerne også fået både højere til loftet og et anlæg, der lever op til alle regler.

»Velfærden er jo helt klart blevet bedre. Før sad de mest stille eller lagde sig ned, men nu er de blevet mere aktive. Det her er det bedste, vi kan gøre, når landbruget skal være en kommerciel industri, og vi er så få om at have så mange dyr«, siger Helge Strandgaard Hansen med henvisning til, at der i 1970 var 3.500 ægproducenter i Danmark. I dag er der cirka 250 om at producere 55 millioner kilo æg.

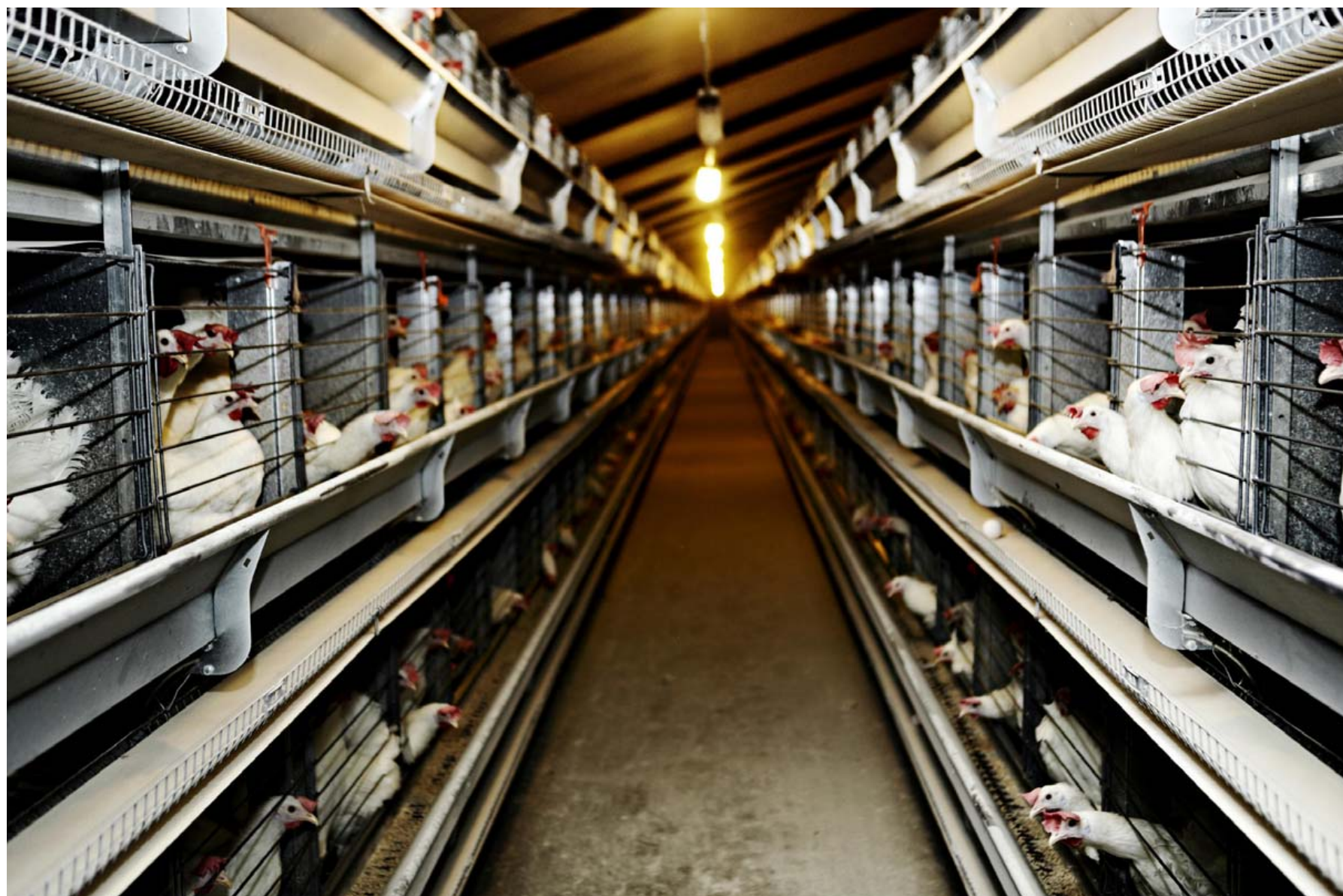
Dyrene vil gerne sidde i fred

Man kan godt blive i tvivl om, hvor meget velfærd hønsene vader i, hvis de selv skulle sige det. Når man skuer ned ad de endeløse rækker med bure i to lag, stikker stribevis af hvide hoveder med røde kamme ud mellem tremmerne. Og inde i burene er der få centimeter fra hoved til loft, når hønen sidder på sin pind.

En skotojsæskelignende redekasse optager en del af pladsen. Men dyrene er glade for at kunne »sidde lidt i fred«, når de skal lægge deres æg, som Helge Strandgaard Hansen forklarer.

På taget af redekassen har hønsene fået strøelse at skrabe i - helt i overensstemmelse med deres natur og med EU's nye regler. Men den lille sandkasse er afspærret om morgenen og formiddagen, hvor hønsene lægger æg, for det er ikke smart, hvis æggene dumper ud på taget af redekassen. Så er de sværere at samle ind.

Hønseriet i Aarup er stort set fuldautomatisk. Det grovmaskede metalnet, der udgør burens bund, er skræt, så æggene af sig selv triller ud på et lille transportbånd, bliver kørt ud af stalden og pakket, før de bliver hentet af Danæg og kørt ud i landets supermarkeder, hvor de ofte kan

TRÆNGSEL. Helge Strandgaard Hansen har brugt fem millioner kroner på nye og bedre bure og har nu plads til 7.000 færre høns end før. Men Dyrenes Beskyttelse fraråder stadig at købe buræg. Foto: Martin Bubandt

erhverves for bare en krone stykket. En computer sørger for vand og foder, og et bånd under burene ekspederer effektivt dyrenes afføring ud af stalden.

For Helge, som bor et stykke væk fra gården, betyder det, at han ikke behøver at komme her hver dag, men kan lade en anden stå for den daglige drift.

»Jeg kan sove længe første juledag og leve et mere almindeligt liv end dem, der skal passe økologiske høns døgnet rundt. Jeg gider sgu ikke at skulle ud og skyde en ræv søndag aften«, siger han.

Når hønsene alligevel får menneskesøg hver morgen, er det for at samle de dyr ind, som er døde i nattens løb. Hønsene får lov at leve i godt halvt år, før de bliver omdannet til minkfoder, og i den periode dør hver tyvende af dem af sig selv. Det er færre end i de økologiske landbrug, hvor hønsene er mere udsat for sygdomme, rovdyr og andre fæjer.

»Samtidig er burhøns mere miljøvenlige, og hygiejnen er i top. Mine høns udleder mindre ammoniak og CO₂, og de går ikke rundt i deres eget lort«, som Helge formulerer det.

I Dyrenes Beskyttelse er chef for dyrevelfærd Pernille Fraas Johnsen ikke imponeret over burhønsenes nye forhold. På

FAKTA

VI SPISER FLERE ÆG

Danskernes forbrug af uforarbejdede æg er steget fra 33 mio. kilo i 2000 til 43 mio. sidste år. Andelen af buræg er i samme periode faldet fra 59 til 56 procent. Andelen af økologiske æg er steget fra 14 til 20 procent. Andelen af skrabe- og frilandsæg har ikke ændret sig. Kilde: Landbrug & Fødevarer

foreningens hjemmeside opfordrer en bannerannonce til at boykotte buræg, og det ændrer de nye regler ikke ved.

»Der er stadig tale om et bur, og derfor synes vi, at æg fra økologiske eller fritgående høns er et meget bedre valg. Det værste ved burene er, at dyrene ikke kan have deres naturlige adfærd. De kan ikke gå rundt og skrabe i jorden, for der er hverken plads eller underlag til det. Før havde de et A4-ark at leve på, og nu har de fået udvidet det med et postkort. Det er voldsomt at se på«, siger hun.

Ideal om idyllisk landbrug

Helge Strandgaard Hansen er enig i, at nutidens husdyr godt kunne have det bedre. Men han er også træt af, at byboerne, som udgør en stadig større del af befolkningen, holder krampagtigt fast i et ideal om små hyggelige landbrug, hvor tyve høns går frit omkring og hakker i det grønne. Og at mange mennesker stiller deres krav om dyrevelfærd derefter. »Ethvert dyr er jo bygget til at gå udendørs, og det ville da være rart, hvis det kunne være mere som i gamle dage, for det er et mærkeligt samfund, vi lever i i dag, synes jeg. Men det kan ikke lade sig gøre, når hver landmand er nødt til at have tusindvis af dyr for at få det til at løbe rundt«, siger han.

Selv har han dog ikke noget blødsødent forhold til sine 36.000 skingre produktionsenheder. Faktisk har han aldrig rigtig kunnet lide høns.

»Vi havde nogen, da jeg var barn, og jeg hadede dem. De havde alle sammen lopper, og det var altid os børn, der skulle ud i brændenælderne og samle æg ind. Men da det blev lovligt med burhøns i Danmark i 1970'erne, tænkte jeg: Det må man kunne tjene penge på«, fortæller han.

Han er lidt gladede for beboerne i stalden ved siden af. Aftenen før Politikkens besøg har han nemlig fået leveret 20.000 nyfødte hønekylinger, og nu er de lysegule dunklumper 40 timer gamle og svære at stå for - selv for en hønseriejer. Helge Strandgaard Hansen har givet otte kroner per styk. Men så har han også betalt for de 20.000 hanekyllinger, som bliver slået ihjel i samme omgang, fordi de ikke kan lægge æg.

kristine.korsgaard@pol.dk

Forbrug: Vi køber buræg uden at vide det

Det er svært at vælge buræg fra, fordi de indgår i mange produkter.

KRISTINE KORSGAARD

Mayonnaise, flødeboller, færdigsaucer, småkager, makrelsalat, chokolademuffins, pasta og remoulade. Selv de efterhånden mange forbrugere, som vælger buræg fra af hensyn til dyrenes velfærd, fylder jævnligt indkøbskurven med varer baseret på æg fra burhøns.

Sidste år brugte vi omkring 100 millioner kilo æg i forarbejdede fødevarer, og de kom næsten alle sammen fra høns, der hver havde et A4-ark at leve på. Til sammenligning spiste danskerne omkring 43 millioner kilo æg fra æggebakker. De såkaldte skalæg udrører altså under en tredjedel af vores forbrug af æg.

Chef for dyrevelfærd i Dyrenes Beskyttelse Pernille Fraas Johnsen mener, at forbrugeren bærer en stor del af ansvaret for hønsenes velfærd eller mangel på samme. Hver gang forbrugeren køber ét økologisk skalæg, køber de næsten tre buræg.

»Vi køber alle buræg i rigtig mange forarbejdede produkter, og det er svært at fravælge. Men hvis man vælger økologiske produkter, kan man være sikker på, at hønsene har fået lov at være udenfor«, siger Pernille Fraas Johnsen.

For de danske ægproducenter udgør æggene i de forarbejdede madvarer et særligt problem. Langt de fleste af dem kommer nemlig fra udlandet, hvor hønsene typisk har dårligere forhold end i Danmark og derfor kan sælges billigere.

Selv om alle EU-lande per 1. januar i år skal leve op til nye, skrappere regler for burhøns, er der stadig mange, som ikke har fået det gjort. Landbrugets interesseorganisation Landbrug og Fødevarer vurderer, at 60-80 millioner EU-æg fortsat vil komme fra høns i de mindre bure.

Fødevareminister Mette Gjørskov (S) er glad for de nye regler, men kan ikke garantere de danske forbrugere og landmænd, at æggene fra de ulovlige landbrug vil blive holdt uden for Danmarks grænser.

»Jeg har sagt meget klart til mine europæiske ministerkolleger, at det er fuldstændig uacceptabelt, at nogen ikke holder reglerne. Men vi må ikke lave et importforbud, for det er produktionsformen, der er ulovlig, ikke æggene i sig selv. EU-kommisjonen har sagt, at den vil lægge sag an mod de lande, som ikke overholder reglerne, og det kan vi kun håbe, at den gør«, siger hun.

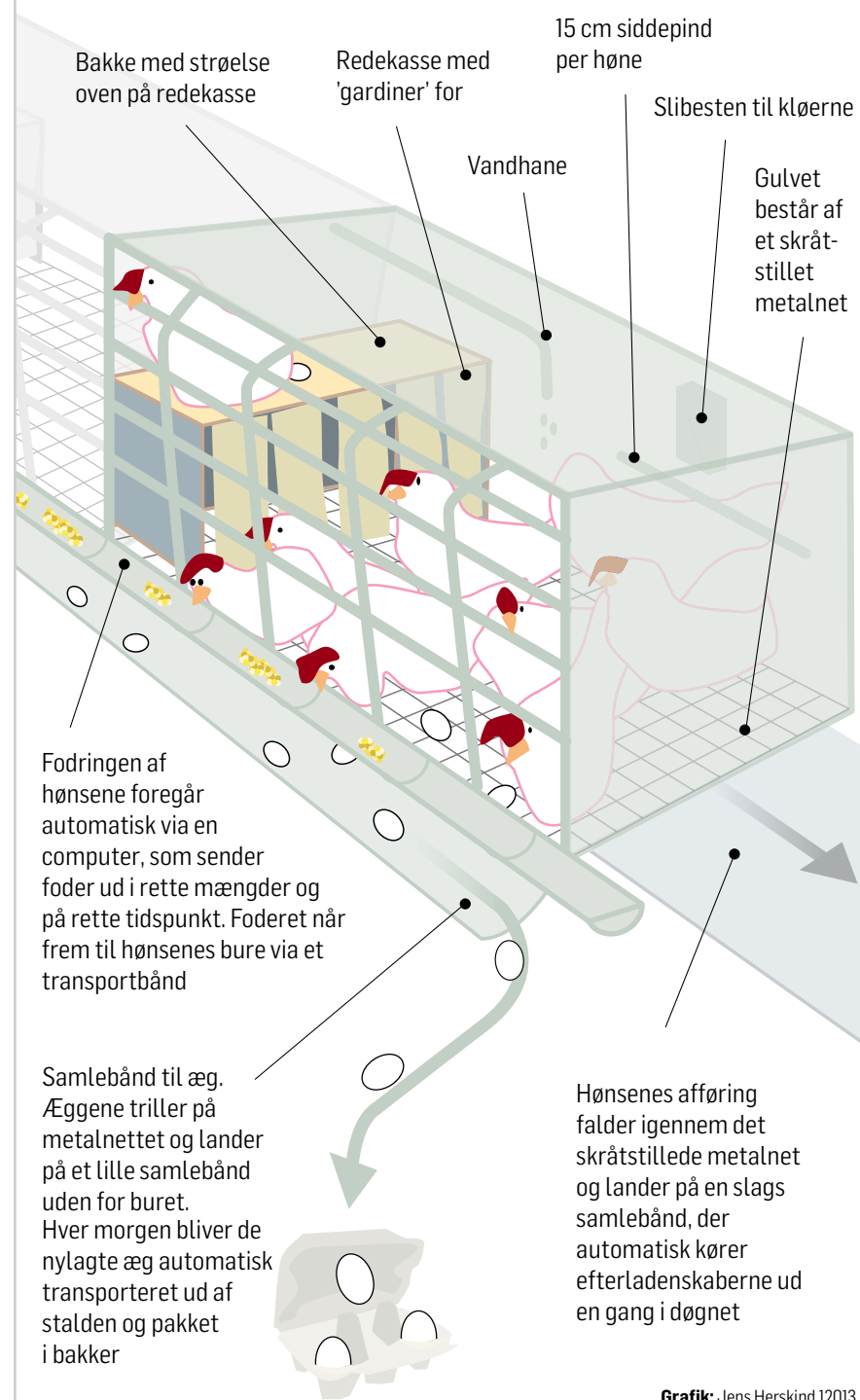
Burde Danmark ikke gå foran og lave strengere krav, ligesom Tyskland og Sverige har gjort?

»Forholdene er ikke optimale, men de er acceptable, ellers ville det ikke være tilladt. Det kan altid gøres bedre, men jeg har ingen nye initiativer over for burhøns på vej lige nu. Nu har de lige fået en forbedring, og så vil det ikke være min første besked til ægproducenterne, at de skal lave det om igen«.

Dyrenes Beskyttelse opfordrer til at boykotte buræg. Hvad er dit budskab? »Forbrugeren må selv beslutte, hvad de vil købe«, siger ministeren.

Sådan fungerer et burhønselanlæg

Moderne bure til høns kan fungere stort set fuldautomatisk. I eksemplet her indeholder hvert bur på 0,75 kvadratmeter 10 høns.

Grafik: Jens Herskind 12013

UDSALG
30-70 % rabat

Ugens UDSALGS-KUP!
Anorak 650,- (1.345,-)

Velkommen i Fiolstræde 5 i København
www.gudrunsjoden.com

Gudrun Sjöden

suki skin care • The Organic Pharmacy • Logona • Jane Iredale m. fl.

færre rynker hos 92%

Klinisk bevist effekt og 100% uden syntetiske stoffer

opstrammer
reparerer
ensarter

Se yngre ud når huden strammes op og hudtonen udjævnes med suki skin cares helt økologiske facial lift ultimate firming cream

Besøg Danmarks største økologiske parfumeri i vores butik i Grønnegade eller besøg vores webshop: pureshop.dk

SKIN CARE & MAKE-UP
pure shop

Webshop: pureshop.dk • Fragtfrit over 500 kr.
Butikker: Grønnegade 31 & 36 • Kbh. K • Tlf. 33 17 00 70

Bolig & interior

UDSALG

Sofaer, valgfrit stof og størrelser - 15%

FICK
gammel kongevej 148

UDSALG SLUT

SIDSTE DAG LØRDAG 14. JANUAR
EKSTRA NEDSÆTTelser

F.eks. Bodil Kjær skrivebord. Udstillingsmodel valnød. Haves også i ask. For 52.500,- Udsalg 43.500,-
NU EKSTRA NEDSAT TIL 34.500,-

Se meget mere på www.roxyklassik.dk

ROXY KLASSIK

Fælledvej 4, 2200 N (m Phus v/Skt. Hans Torv) Tlf. 35374142
Åben hverdage 12-18 samt lørdag 10-14
Køb og salg af brugt design